

UREJANJE DELOVNIH RAZMERIJ POSLOVODNIH OSEB (DIREKTORJEV)

Prof. dr. Darja Senčur Peček
Pravna fakulteta Univerze v Mariboru

Portorož, 19. 5. 2016

POGODBENI POLOŽAJ DIREKTORJA V RS

- “če poslovodne osebe sklepajo PZ...” (73. člen ZDR-1)
- možnost sklenitve PZ ali civilnopravne pogodbe; praksa: pogosto pogodba o zaposlitvi
- ali in kdaj je pogodba o opravljanju funkcije lahko PZ?
 - definicija delovnega razmerja iz 4. člena ZDR-1; delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca
 - 2. odstavek 73. člena ZDR-1 (direktor enoosebne družbe lahko delavec, ne glede na 4. člen ZDR-1) – pomen te določbe za pravni položaj ostalih direktorjev?

- Odločilna je volja pogodbenih strank

VPLIV SODNE PRAKSE EU

- **Pojem delavca v pravu EU**
 - Večina direktiv: nacionalni pojem
 - Tri direktive: enotni pojem EU
- **Zadeva Danosa (C-232/09, 11. 11. 2010)**
- **Zadeva Balkaya (C-229/14, 9. 7. 2015)**

- **Širok enotni pojem delavca - direktor kot delavec (ne glede na nacionalno opredelitev in vrsto pogodbe)**

DELOVNO-PRAVNI POLOŽAJ DIR.

- Če je direktor delavec, zanj velja delovna zakonodaja (ZDR-1, ZMinP,...)
- ZDR-1 določa nekatere posebnosti:
 - *zastopnik delodajalca* za primer, ko se PZ sklepa s poslovodno osebo (3. in 4. odstavek 20. člena)
 - PZ se lahko sklene *brez javne objave* (26. člen)
 - PZ za določen čas, daljši od dveh let (54. in 55. člen)
 - *Konkurenčna klavzula* dopustna tudi pri PZ za dol. čas
 - *mirovanje PZ* za nedoločen čas v času veljavnosti PZ za določen čas, čas mandata (4. odstavek 49. člena)
 - s PZ se lahko določena vprašanja (tudi prenehanje PZ) uredijo drugače (73. člen); ne glede na 2. odstavek 9. člena ZDR-1

PZ ZA DOL. ČAS IN MIROVANJE

- 4. odstavek 49. člena ZDR-1
- Že zaposleni delavec, ki postane direktor
- Dve PZ med družbo in delavcem
- Nadomeščanje delavca v času mandata direktorja?
- Odpoved ene ali obeh PZ?
 - sodba VS RS VIII Ips 88/2014, 27. 10. 2014
- Potek pogodbe za določen čas in vrnitev?

PRENEHANJE STATUSNEGA IN POGODBENEGA POLOŽAJA

- prenehanje statusnega položaja ne pomeni istočasno prenehanja pogodbenega razmerja; obstaja pa medsebojno učinkovanje
- statusni položaj (funkcija) preneha po pravilih ZGD-1 in aktov družbe, delovno razmerje pa po pravilih ZDR-1 oz. pogodbe o zaposlitvi
- korporacijska pravila varujejo družbo, družbenike, upnike; pogodba varuje položaj direktorja (tudi za primer prenehanja funkcije – odpovedni roki, odpravnina, ..)
- Sodna pristojnost: v sporih o odpoklicu okrožno sodišče; v sporih o prenehanju PZ in o odpravnini (ki je pravica iz PZ) pa delovno sodišče

PRENEHANJE PZ

- Možnost drugačne ureditve v pogodbi o zaposlitvi po 73. členu ZDR-1
 - Dopustnost drugačne ureditve odpovednih razlogov (odpoklic kot razlog za odpoved) oz. ureditve prenehanja PZ zaradi prenehanja korporacijskega položaja (t.i. klavzula o povezanosti);
 - Pogodbena ureditev pravic direktorja ob odpovedi oz. prenehanju PZ (funkcija pogodbe!)
- Če drugačne pogodbene ureditve ni, velja ZDR-1
 - Izredna odpoved za primer kršitev; redna iz poslovnega razloga (pri zmanjšanju št. članov uprave); za primer nekrivdne odpoklica oz. poteka mandata – redna odpoved iz razloga nesposobnosti (sodna praksa VS)

PRISTOJNI ORGAN ZA ODPOVED

- 3. odstavek 20. člena ZDR-1
- Sodbe VS (VIII Ips 79/2013, VIII Ips 162/2013) – pristojnost novega direktorja
- Razlaga zakonske določbe
- Nemška teorija
- Funkcionalna povezanost odpoklica in odpovedi pogodbe o zaposlitvi (sklenjeni za opravljanje dela direktorja) – organ, ki zastopa družbo v razmerjih z direktorjem
- Drugače v primeru nove pogodbe

VARSTVO DIREKTORJA V PRIMERU ODPOVEDI

- NS odpokliče direktorja (npr. zaradi hujše kršitve obvezn.)
- Odpoklic se šteje za utemeljen razlog za odpoved PZ (pogodbena ureditev; sodna praksa)
 - V praksi: odp. iz razl. nesposobnosti tudi pri krivdnem odpoklicu
- Za primer krivdnega odpoklica odpravnine ni
- Kakšno pr. varstvo ima direktor, ki mu preneha PZ zaradi odpoklica iz (neutemeljenega) krivdnega razloga?
 - Delovno sodišče praviloma zavrne zahtevek za ugotovitev nezakonnosti odpovedi (odpoved utemeljena z odpoklicem); obstoj krivdnih razlogov za odpoklic presoja pri odločanju o odpravnini
 - Okrožno sodišče: ničnost sklepa (smiselno po OZ), ni dopustna oblikovalna tožba; obstoj krivdnih razlogov za odpoklic presoja le v zvezi z odškodnino